

Η μορφή της Παναγίας στην αγιογραφία

/ [Επικαιρότητα](#)

Με ήρεμο πρόσωπο, μεγάλα μάτια, για να βλέπει και να προστατεύει τους πάντες, μικρό στόμα για να μιλάει λίγο και ντυμένη με ένα κόκκινο ρούχο, με εκείνο το πορφυρό, το αυτοκρατορικό χρώμα, απεικονίζεται ως επί το πλείστον η μορφή της Παναγίας στην αγιογραφία. Στην αγκαλιά της ή στο χέρι της κρατά τον Χριστό ο οποίος κοιτάζει είτε προς τη μητέρα του είτε προς τους πιστούς ευλογώντας. Στην απεικόνιση, άλλωστε, της Κοίμησης της Θεοτόκου, στο κέντρο της εικόνας βρίσκεται η ίδια η Παναγία πάνω στο κρεβάτι ενώ είναι περιτριγυρισμένη από τους Αποστόλους. Η ψυχή της απεικονίζεται σαν μια μικρή Παναγίτσα την οποία παίρνει ο Χριστός και μεταφέρει στον ουρανό. Τους συνοδεύουν μάλιστα και Απόστολοι που βρίσκονται μέσα σε σύννεφα στην πομπή που κατευθύνεται προς τις πύλες του παραδείσου.

Τις αναπαραστάσεις αυτές περιγράφει, μιλώντας στο ΑΠΕ – ΜΠΕ, η **αγιογράφος Ανδρομάχη Χ. Βουτσινά**, η οποία αναφέρει ότι η γιορτή της Κοίμησης της Θεοτόκου είναι το λεγόμενο «Πάσχα του καλοκαιριού», η μεγαλύτερη γιορτή μετά τα Χριστούγεννα και το Πάσχα.

«Το πρώτο πράγμα που ζητούν οι πιστοί όταν επιθυμούν να αποκτήσουν μια εικόνα είναι η Παναγία. Εκείνη είναι η μητέρα όλων μας» λέει και σημειώνει πως οι περισσότεροι θέλουν μια αγιογραφημένη εικόνα της είτε για τον εαυτό τους είτε για να τη χαρίσουν σε ένα αγαπημένο πρόσωπο ή σε έναν ναό. «Η Παναγία είναι η εικόνα που θέλουν όλοι καθώς είναι η αγαπημένη τους, είναι η παν-αγία» σχολιάζει, από την πλευρά της, η αγιογράφος και δημοσιογράφος Στεφανία Μακρή. Η ίδια περιγράφει, άλλωστε, την μορφή της Πλατυτέρας των Ουρανών, της παραδοσιακής βυζαντινής αγιογραφίας που κοσμεί το ανώτερο εσωτερικό μέρος της κεντρικής αψίδας του ιερού βήματος στους χριστιανικούς ναούς. «Η Πλατυτέρα κοιτάζει προς τον Παντοκράτορα που βρίσκεται στον τρούλο κάθε ναού. Το όνομά της συμβολίζει ότι κυοφορεί τον Θεό. Τα χέρια της είναι ανοιχτά και ελαφρά υψωμένα προς τον Θεό προς τον οποίο προσεύχεται, μεσιτεύοντας για τη σωτηρία των ανθρώπων. Στο κέντρο του στήθους της, μπροστά από την Παναγία, απεικονίζεται ο Χριστός σε παιδική ηλικία που ευλογεί. Η εικόνα αυτή ουσιαστικά συμβολίζει το γεγονός ότι η Παναγία είναι η γέφυρα μεταξύ του Ουρανού και της Γης» υπογραμμίζει η κ. Μακρή.

Στο ίδιο μήκος κύματος, εκείνο του συμβολισμού, ο **αγιογράφος Παναγιώτης Χριστοδούλου**, αναφέρει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ: «Η μορφή της Παναγίας στην αγιογραφία έχει εδραιωθεί πλέον ως σύμβολο. Είναι μια γυναίκα σχετικά νεαρής ηλικίας συνήθως, η οποία φοράει έναν μανδύα καφεκόκκινου χρώματος τον οποίο διανθίζουμε στις άκρες με ορισμένα σύμβολα βασιλικού τύπου όπως τα σιρίτια. Για εμάς τους ορθοδόξους το χρώμα του μανδύα συμβολίζει το πάθος που επήλθε στη ζωή της ενώ τα χρυσά σιρίτια εκφράζουν ότι για μας η Παναγία είναι η βασίλισσα της ζωής μας και ο συμβολισμός της ύψιστης μάνας. Εκφράζουν την εξέχουσα πνευματική θέση της ως το δεύτερο πρόσωπο ιεραρχικά μετά τον σωτήρα Ιησού Χριστό και αυτή η θέση είναι ξεκάθαρα πνευματική. Δεν έχει να κάνει με γήινη ή υλική εξουσία που μπορεί να υπάρχει αλλού. Για εμάς τους πιστούς η δύναμη της

Παναγίας είναι πνευματική και αφορά τον βαθμό της αγαπητικής της διάστασης που έχει ως μητέρα για όλο τον κόσμο, τη Γη, το Σύμπαν».

Μια αγιογραφημένη εικόνα της Παναγίας είναι, σύμφωνα με την κ. Βουτσινά, ένα πολύ καλό δώρο σε ένα οικείο πρόσωπο, ευλογία σε ένα σπίτι και προσφορά σε μια εκκλησία, σε συνεννόηση με τον ιερέα. Όσο για τους εικονογραφικούς τύπους με τους οποίους παρουσιάζεται η μητέρα του Θεού, αυτοί περιλαμβάνουν μεταξύ πολλών άλλων, την Παναγία τη Γλυκοφιλούσα, την Οδηγήτρια, την Ελευθερώτρια, την Γοργοεπήκοο, την Βρεφοκρατούσα κ.ά. «Η αγιογραφία είναι μια τέχνη λειτουργική. Δεν είναι όπως η απλή ζωγραφική ή η γλυπτική όπου ο καλλιτέχνης κάνει ό,τι θέλει για να εκφράσει την έμπνευσή του. Στην περίπτωση της αγιογραφίας υπάρχει ένας στόχος που προσπαθεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά στη θεολογία της εικόνας. Υπάρχει μάλιστα και ένα πνευματικό στοιχείο παραπάνω. Αν δεν πιστεύεις, είναι δύσκολο να αγιογραφείς» σχολιάζει.

Σε ό,τι αφορά τις παραγγελίες στο εργαστήριο ο κ. Χριστοδούλου επισημαίνει: «Πολλές φορές έχουμε να κάνουμε με ιερατικούς πελάτες, ιερείς και αρχιμανδρίτες, μητροπολίτες, δεσπότες. Η εικόνα που παραγγέλλεται προορίζεται να υπηρετήσει λειτουργικούς σκοπούς σε κάποιον ναό ή παρεκκλήσι ή σε λατρευτικούς χώρους. Υπάρχουν όμως παραγγελίες και από ιδιώτες, λαϊκούς που δημιουργούνται ώστε να βρεθούν σε ιδιωτικούς χώρους, σε ένα σπίτι ή στον προσωπικό χώρο κάθε ανθρώπου. Σε αρκετές περιπτώσεις πρόκειται για δώρα συνήθως από γονείς ή παππούδες σε παιδιά ή εγγόνια». Παράλληλα τονίζει ότι «η εικόνα εξακολουθεί να είναι για την πιστή ελληνική οικογένεια ένα εργαλείο προσευχής, μια παρηγοριά στον σύγχρονο τρόπο ζωής, ένα αντικείμενο πολύτιμο και αξίας για όσους έχουν τα μάτια τους στραμμένα προς τον Θεό».

Ο ίδιος, μάλιστα, θυμάται την εμπειρία που είχε όταν πήγε να αγιογραφήσει τον ναό του Αγίου Γεωργίου σε ένα χωριό της Πενσυλβάνια των ΗΠΑ, το Τέιλορ. Ο ιερέας του ναού, ο πατήρ Μαρκ του αφηγήθηκε την ιστορία μιας εικόνας της Παναγίας που, όπως του είπε, άρχισε να μυροβλύζει όταν μεταφέρθηκε από την ελληνοαμερικανή μονή της Αγίας Σκέπης στον ναό του Αγίου Γεωργίου. «Είναι μια ταπεινή εικόνα, αντίγραφο φωτοτυπίας, πάνω σε ένα παλιό συνθετικό κομμάτι ξύλου. Για κάποιο λόγο η Παναγία το έχει χαριτώσει και μυροβλύζει σε σημείο που ο ιερέας του ναού βάζει διαρκώς βαμβάκι κάτω από την εικόνα και το μοιράζει στον κόσμο. Πρόκειται για μια πηγή χάρης είτε για χριστιανούς είτε για αλλόδοξους, που επιδεικνύουν μεγάλη αγάπη για το πρόσωπό της. Είναι και αυτό ένα δείγμα της μεταστροφής των σημερινών ανθρώπων στην πίστη που παρατηρείται στην εποχή μας και στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής αλλά και στην Ελλάδα και εκφράζεται από ανθρώπους που μέχρι πρότινος ήταν σχετικά

αδιάφοροι για τη θρησκεία. Νέοι και νέες αρχίζουν να προσέρχονται στις εκκλησίες ενώ δεν είναι λίγοι εκείνοι που επιθυμούν να βαπτιστούν χριστιανοί ορθόδοξοι» σημειώνει χαρακτηριστικά. Εκφράζει τέλος και τη δική του χαρά για το γεγονός αυτό και τονίζει με νόημα: «Η Παναγία είναι πιο απλά η πιο ορατή σκάλα που έχουμε εμείς οι ορθόδοξοι προς τον Χριστό και προς τον Θεό ευρύτερα».

(Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ / Φωτογραφίες: Ανδρομάχη Χ. Βουτσινά και Παναγιώτης Χριστοδούλου)